

เทศน์เช้า วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

“บ้านกับวัด” เราเกิดมาเห็นใหม่ คนไม่มีบ้านเขาต้องอยู่ที่สาธารณะ คนมีบ้านเขาก็มีความร่มเย็นเป็นสุข เขามีความอบอุ่น เวลาที่มีความอบอุ่นในสังคมโลก แต่พออยู่ชินชาเข้าไปแล้ว นี่เราก็อ้าว เราก็ออยากไปวัด

“บ้านกับวัด” บ้านไม่เหมือนวัด วัดไม่เหมือนบ้าน แม้แต่เราพยายามสร้างบ้านสร้างเรือนของเรา ก็ยังเป็นความทุกข์ความยาก เวลาเราอยู่ทางโลก นี่คำว่าบุญกุศล.. บุญกุศลเป็นที่พึ่งอาศัย แล้วเราก็อทำบุญกันขนาดนี้ ทำไมเรายังมีความทุกข์ บุญกุศลนั้นปัจฉัยเครื่องอาศัย

พระเรา เห็นใหม่ คูลิ หลวงตานี้คนจนผู้ยิ่งใหญ่ มีบริวาร ๘ บริวาร ๘ เทียบค่ากับทางโลกมันมีเท่าไร' แต่ด้วยความเชื่อถือศรัทธาของเขา นี่หาเงินหาทอง หาปัจฉัยเครื่องอาศัย ฝากไว้กับประเทศชาติ

แต่ของเรานี้ พอเรามีแล้วทำไมเราทุกข์เรายากล่ะ เวลาเราทุกข์เรายากขึ้นมา.. เวลาเราทำบุญกุศล นี่เราทำบุญกุศลแล้วต้องให้เราร่มเย็นเป็นสุข ความร่มเย็นเป็นสุขนี้เราพอหรือเปล่าล่ะ ถ้าเราพอนะเราจะมี ความร่มเย็นเป็นสุขของเรา

คนจนผู้ยิ่งใหญ่.. อยู่โคนไม้ก็มีความสุข มีความสุขเพราะควบคุมหัวใจได้ เห็นใหม่ เราอยู่ในบ้าน เราต้องการปัจฉัยเครื่องอาศัย เราก็อแสวงหาของเราเพื่อความมั่นคง ถ้าความมั่นคงเราก็อดีนของเรา ถ้าความดีนของเราเนะ บางคนปากกั๊ดดีนดีบเนะ บางคนก็มีความสุขความสำเร็จ สิ่งนี้มันเป็นเรื่องบุญเรื่องกรรมทั้งนั้นล่ะ บุญกรรมมีการทำมา ทำมาแล้วมันมีโอกาสนะ

จึงหวะและโอกาสนี้คือบุญกุศล.. อำนาจวาสนาแข่งกันไม่ได้ เราแข่งกันทุกอย่าง แต่แข่งอำนาจวาสนาเราแข่งกันอย่างไร อำนาจวาสนา เห็นใหม่ เวลาประสบ

ความสำเร็จ มันเป็นขั้นเป็นตอนของมันมา บางคนปากกัดตีนถีบขนาดไหน มันก็ปากกัดตีนถีบไป เพราะอะไร เพราะเราไม่ได้ทำของเรา เราทำงานเหมือนกัน เราทำหน้าที่การทำงานเหมือนกัน ทำไมถึงประสบความสำเร็จไม่เหมือนกัน

นี่พูดถึงอำนาจวาสนานะ แต่ถ้าเรื่องของหัวใจละ เห็นไหม นั่นเรื่องของบ้าน แล้วเรื่องของวัดละ เรามาวัดนี้มาเสียดละนะ นี่เรามาวัดเรามาเสียดละ เสียดละที่ไหน ถ้ายึดมั่นถือมั่นเป็นความทุกข์ทั้งนั้น สิ่งที่เราเกิดขึ้นมาเป็นความทุกข์เพราะอะไร เพราะจิตมันยึด มันยึดว่านี่เป็นเราๆ

แม้แต่เรามองไปในเรื่องของโลก มองไปในเรื่องความเป็นอยู่ของเรา เราก็แบกหามจนทุกข์ขนาดนี้แล้ว แล้วจะต้องมีงานอะไรมาให้แบกหามอีก นี่งานทางธรรม เห็นไหม เราแบกหามทางโลกเราก็ทุกข์ขนาดนี้แล้ว จะแบกหามอะไรอีก นี่คิดกันอย่างนั้นใจ

ไม่ได้แบกหาม ! ให้อ่ปล่อยวาง ถ้าให้อ่ปล่อยวาง พอบอกว่าจะปล่อยวาง มันก็ไปแบกความปล่อยวางใจ มันไปแบกหามความปล่อยวางว่า “ฉันปล่อยวางแล้ว.. ฉันปล่อยวางแล้ว” มันปล่อยวางตรงไหนละ มันไม่ได้ปล่อยวางมันไปแบกหามอีก แบกหามความปล่อยวาง แต่เวลามันอยู่ทางโลกมันก็ทุกข์ของมัน นี่บ้านกับวัด !

ถ้าเราอยู่ทางบ้านของเรา เห็นไหม เราทำของเรา เราต้องมีปัญญาของเรา นี่ถ้าเราไม่ฉลาด คุณลูกของเรา หลานของเรา เราต้องการจะให้มีการศึกษา ให้มีเขาว์ปัญญา เพื่อจะให้มันฉลาด ให้มันทันคน ให้อยู่ในโลกนี้ด้วยความไม่เป็นเหยื่อของสังคมเขา เราก็พยายามจะสอนลูกหลานของเราให้ฉลาด แล้วเขาว์ปัญญามันสอนกันได้อย่างไรละ

ในสภาวะแวดล้อมนี้ทำให้คนเป็นคนมีปัญหา สภาวะแวดล้อมมีความจำเป็นเหมือนกัน มีความจำเป็นในการฝึกฝน แต่ถ้าหัวใจดวงนั้นสร้างบุญกุศลมานะ สภาวะแวดล้อมอย่างไรเขาก็มีปัญหาของเขา นี่แล้วถ้ามีสภาวะแวดล้อมอย่างนั้นด้วย มันเสริมเข้าไปนะมันยังมีปัญญามากเข้าไปใหญ่ สภาวะแวดล้อมนี้มันเป็นเรื่องการฝึกฝน เห็นไหม แต่เรื่องบุญกุศล เรื่องจรตนิสัย ความเป็นไปของใจ อันนี้อันหนึ่ง

นี่พอเรื่องของโลก.. ถ้าเราฝึกขนาดไหน มันก็ต้องฝึกทั้งนั้นแหละ เพราะว่าเวลาเป็นลูกเป็นหลานของเรา เราก็ต้องดูแลทั้งนั้นแหละ การดูแลการรักษานี้ก็เป็นหน้าที่ของ

เราแต่ถ้ามันถึงที่สุด เห็นใหม่ คุณ การบริหารของนักบริหาร พอถึงที่สุดนี้พรหมวิหาร ๔ เราจึงมีความมุมนานะ มีความเมตตา มีความช่วยเหลือเอื้ออาทร.. ถึงที่สุด ถ้าถึงที่สุดเราก็อุเบกขา ถ้าไม่อุเบกขาเราออกแตกนะ ทำไมเป็นอย่างนั้น.. ทำไมเป็นอย่างนั้น.. เรายึดมันถือมันไปหมดละ

ถ้าอุเบกขา อุเบกขาตรงไหน.. อุเบกขานะ ความอุเบกขาคือเราวาง แต่ไม่ใช่วางเขวี้ยงทิ้ง วางไม่เอา เราวางในหัวใจของเรา แต่เราต้องดูแลของเรา เพราะอะไร เพราะมันเป็นสายเลือด มันเป็นชาติตระกูล มันเป็นเรื่องความรับผิดชอบ เห็นใหม่ คนยิ่งคิดขนาดไหน ความรับผิดชอบเขายิ่งมาก

คุณ ความรับผิดชอบต่อผู้บริหาร เขารับผิดชอบต่อองค์กรหมดเลย ผิดหรือถูกนี้เขาต้องรับผิดชอบต่อหมด นี้ความรับผิดชอบต่ออันนั้น มันเป็นเรื่องความรับผิดชอบในหัวใจ แต่การทำงานล่ะ การทำงานมันก็เป็นงานของเรา มันก็เป็นการแบกรับของเรา เห็นใหม่ นี่เรื่องของบ้าน

เราจะบอกว่าเรื่องของบ้าน นี่ถ้าเราคิดนะ เพราะเฉพาะเรื่องของบ้าน เรื่องความเป็นอยู่ของเรามันก็หนักหนาสาหัสสาครรจ์แล้ว นี่เป็นมุมมองหนึ่ง แล้วมุมมองอย่างใดมันจะเป็นมุมมองย้อนกลับได้ การมีมุมมองย้อนกลับ ทวนกระแส เห็นใหม่ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ทวนกระแส เรามองไปในชีวิตโลกเรานี้ เราก็แบกรับภาระจนทุกข์ยากขนาดนี้แล้ว แล้วยังต้องไปมุมมองอะไรอีก

มันมุมมองได้ นี่เวลาบอกว่าคนเราทำงานมันเครียดแล้ว ทำอะไรก็ไม่ได้ๆ ทำไมเรามีลมหายใจได้ละ ถ้าเมื่อเรายังมีลมหายใจได้ เห็นใหม่ เพราะการมีลมหายใจนี้มันสืบต่อชีวิตเรา ชีวิตนี้มีคุณค่ามากนะ เพราะมีเราถึงมีทรัพย์ มีสมบัติ มีปัญญา มีเจ้าว้ปัญญา มีอะไร เพราะมีเรา ! ถ้าไม่มีเราของสิ่งนี้มันอยู่ที่ไหน นี่ในชีวิตถึงมีคุณค่ามาก เพราะยังมีชีวิตอยู่ถึงมีเรา

ชีวิตนี้มีค่ากว่าทุกๆ อย่าง ! ชีวิตนี้.. แต่เราไปมองค่ากันที่โลกธรรม ๘ ใด โลกธรรม ๘ สรรเสริญนินทาใจ ให้เขาชม.. เราไปมองที่นั่นใจ ถ้าไม่มีเราเขาจะนินทาใครละ เขาจะนินทาอากาศหรือ

นี่เพราะมีเรา ! เพราะมีเรามันถึงมีคุณค่า ฉะนั้นมีเราถึงมีคุณค่า เพราะมีเราถึงมีสมบัติ มีพัสถาน มีทุกอย่างเพราะมีเรา ถ้าไม่มีเรานะสมบัติพัสถานนี้เครื่องอาศัย เวลาเราตายไปนะ สมบัติที่หาไว้กองอยู่เฉยไม่ไปกับเราหรอก มันเป็นของเราหรือเปล่า

สมบัติพัสถาน ชื่อเสียง เกียรติศัพท์ เกียรติคุณ เขาจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ ให้อัจฉริยะมันจะไปตามอำนาจของมัน เรานี่.. ชีวิตเรานี้มันจะไปตามอำนาจวาสนา แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เราฟังธรรมแล้วเราตั้งสติของเรา ลมหายใจเข้าและลมหายใจออกนี่นะ เรามีสติยึดกับลมหายใจเรา ให้จิตมันอยู่กับลมหายใจ อันนี้มีคุณค่ามาก

ออกซิเจนนี้มีคุณค่ามาก เพราะมันดำรงชีวิต สมบัตินี้มันช่วยอะไรเราไม่ได้หรอก สมบัติมันอยู่ในเซฟ ชื่อเสียงเกียรติคุณนี้มันอยู่ที่คนเขาชม แต่ไอ้ความสุขความทุกข์มันอยู่ที่เรา ถ้าจิตมันเกาะลมหายใจไว้ เห็นไหม เกาะลมหายใจไว้เรื่อยๆ เกาะลมหายใจไว้เรื่อยๆ มันจะเป็นอิสรภาพ มันจะเป็นสัมมาสมาธิ มันจะเป็นเอกภาพของมัน

นี่ทวนกระแส.. มีมูมมองอีกมูมมองหนึ่ง มูมมองถึงการมีชีวิตใจ มูมมองถึงการมีชีวิตของเรา มูมมองถึงความทุกข์ความยากของเรา มูมมองถึงการเกิดการแก่ของเรา ปัญญา มันจะมีนะ มันจะสังเวชชีวิตเรานะ มันจะไม่ตื่นไปกับการคิดเดิมๆ แต่เดิมก็ตื่นกับความคิดเดิมๆ นะ เราต้องแสวงหา เราต้องทักทายโลก เราต้องทักทายหน้าทักทายตา สังคม

ทักทายหน้าทักทายตา.. นี่มันทักทายหน้าทักทายตาที่ความรู้สึกนะ คนนี้นะถ้าเขาพร่องอยู่เป็นนิจ เขามีเงินมากขนาดไหน มีศักยภาพมากขนาดไหน เขาก็ทุกข์ เพราะเขาพร่องอยู่ เขาแสวงหาของเขาอยู่ ให้อ้อมมีเล็กๆ น้อยๆ แต่หัวใจเร่อ้อมเต็มนะ นี่มันทักทายหน้าทักทายตาที่ไหนล่ะ มันทักทายหน้าทักทายตาที่ว่าเราไม่เคียดรื้อนไปกับเขา

ใช่.. ความเป็นอยู่การใช้จ่ายเราก็อาจจะฝืดเคืองไปกว่าเขา แต่เราก็อำจายในชีวิตของเราได้เราก็อใจ ! ถ้าเราพอใจ เห็นไหม ถ้าเราพอ.. เรามีความพอใจของเรา นี่ทักทายหน้าทักทายตาในใจของเรา แต่เพราะใจเราพร่อง เราจะทักทายหน้าทักทายตาไปกับเขา แล้วเราก็อเป็นเหยื่อนะ เราต้องพยายามปากกัดตีนถีบเพื่อให้ทักทายหน้าทักทายตาเขา แต่ถ้าคนมีอำนาจวาสนานะ สิ่งนี้มันมาโดยผลใจ

วิบาก.. วิบากคือโดยผล โดยผลของคุณงามความดี ผลของคุณงามความดีนี้เราไม่ปฏิเสธหรอก ตำแหน่งหน้าที่ ทรัพย์สมบัติใครปฏิเสธมัน ใครก็อยากได้ทั้งนั้นแหละ แต่เราไม่เดือดร้อนจนต้องแสวงหา จนต้องทุกข์ยากไปกับมันไง

ฉะนั้นสิ่งนี้มันเป็นเรื่องปัจจัยเครื่องอาศัย เห็นไหม แต่ถ้ามันพอ ใจมันพอ.. มันพอใจของมัน มันเป็นความสุขของมัน เรามีความสุขแล้ว เขาจะกินอาหารมีอะไรก็แสนที่ล้าน เขาก็ไม่หิวไม่อิ่ม เรากินอาหารมีอะไร ๑๐ บาท ๒๐ บาท เขาก็ไม่พอใจ เขาก็ไม่อิ่มเหมือนกัน เขาก็พอใจ

นี่เทียบหน้าเทียบตา.. ถ้าเทียบหน้าเทียบตาที่นี้ เราจะไม่เป็นเหยื่อของโลกธรรม เห็นไหม แล้วถ้าเรามาวัดๆ นี่ถ้าเรามีลมหายใจ เราเกาะลมหายใจเข้าลมหายใจออกอยู่ที่มีสติตั้งของเราขึ้นมา มันจะเห็นเลขนะ “ความสุขจริงๆ มันอยู่ที่ไหนน้ำ.. ไอ้ของที่ว่าความสุขจริงๆ ไอ้สิ่งที่อยากได้จริงๆ มันอยู่ที่ไหน.. มันอยากได้แก้วแหวนเงินทอง หรืออยากได้ความสุขอันนี้” ถ้ามันมีสติอย่างนี้ เห็นไหม เรามีสติ..

“นี่บ้านกับวัด” บ้านเขาต้องแสวงหา บ้านเขาต้องเทียบหน้าเทียบตาสังคมโลก วัด.. วัดคือความอิ่มเต็มของใจ วัดคือมีสัมมาสมาธิ วัดคือมีหลักเกณฑ์ของใจ ถ้ามีหลักเกณฑ์ของใจ..

นี่การแสดงออก.. ตาเป็นหน้าต่างของใจ ถ้าจิตใจของคนมันหิวมันโหย มันจะพูดดิขนาดไหนนะ แต่มันโหยหาทางสายตา มันโหยหาทางการแสดงออก แต่ถ้ามันอิ่มเต็มของมันนะ มีอะไรมากของมันก็ไม่สนใจ ไม่สนใจหรอก ไร้สาระ ! เพราะอะไร เพราะมันไม่เป็นเหยื่อไง มันเป็นเหยื่อทำให้จิตใจเราออกไปข้างนอกใจ

เพราะมีชีวิตมันถึงมีเรา มันถึงมีสมบัติทั้งหมด ฉะนั้นถ้าเรารักษาเราแล้ว สมบัตินี้เอาวางไว้ นี่ถ้าคนเขามีคุณธรรมนะ สิ่งนี้เขาจะเจือจางเพื่อประโยชน์นะ คุณดี พ่อแม่ที่ดีก่อนที่จะเสียชีวิตนะเขาจะแบ่งของเขาให้ลูกๆ ให้พ่อกัน ให้เท่ากัน ให้สมฐานะกัน เพื่อเราล่วงไปแล้วไม่ต้องมีปัญหากัน เห็นไหม เขาสละตั้งแต่ยังมีชีวิตอยู่ทั้งนั้นแหละ เขาสละออกหมดแหละ

แต่ถ้าของเรานะ เราไม่สละของเราออกไป สิ่งนั้น.. นี่จิตใจคนไม่เหมือนกัน
จิตใจคนไม่เท่ากัน นี่เรื่องของบ้าน บ้านเราก็ต้องแสวงหาของเรา แล้วถ้าเราไปวัด เห็น
ใหม่ สิ่งที่เป็นคุณงามความดี สิ่งที่เป็นความจริง ทรัพย์สมบัตินี้เป็นทรัพย์ของทางโลก
เป็นสมบัติสาธารณะ ทรัพย์ที่เป็นอริยทรัพย์คือบุญกุศล คือความเสียสละ

บุญกุศลมันอยู่ที่ไหน โยมทำบุญวันนี้มากน้อยขนาดไหน อีกปีหน้านะ โยมคิดถึง
ข้าวของที่สละวันนี้ละ มันยังอุ่นๆ อยู่เลย แต่ถ้าของนี้เก็บไว้พุงนี้มันก็น่าแล้ว แต่ถ้า
อาหารที่เสียสละวันนี้ละ อีก ๑๐ ปีข้างหน้าถึงอาหารจานที่สละวันนี้ มันยังอุ่นๆ อยู่
เลย มันยังเป็นๆ อยู่เลย เห็นไหม

สิ่งที่เราเสียสละออกไป นี่บุญกุศลเพราะเราเสียสละออกไป มีเจตนาที่มันซบถลง
สมบัติละ.. นี่เร้าธาตุมันทำบุญไม่ได้ เร้าธาตุนี้คนฉลาดเท่านั้นเอามาเป็นประโยชน์ ทรัพย์
สมบัติของเราเป็นเร้าธาตุ จิตใจของเรานี้มันมีเจตนา มีความคิดที่ดี มันเสียสละสิ่งนี้
ออกไป เราเป็นคนเสียสละออกไป เราเป็นคนรับรู้

นี่บุญอยู่ตรงนี้ ! นี่อานาจาสนาอยู่ตรงนี้ ! จริตนิสัย นี่พันธุกรรมทางจิตมันตัด
แต่งด้วยวิธีนี้ ! ตัดแต่งด้วยการเสียสละ ตัดแต่งด้วยการประพฤติปฏิบัติ ตัดแต่งด้วย
สติปัญญา มันตัดแต่งพันธุกรรมของมัน จิตใจมันจะพัฒนาขึ้นไป เขาว่าปัญญามันเกิดตรง
นี้ ! แล้วถ้าเขาว่าปัญญามันเกิดตรงนี้ นี่บุญกุศลมันเกิดที่นี่ แล้วเรายังมาพัฒนา ยิ่งมาวัดนะ
นี่มาพิจารณาของเรา มาแก้ไขของเรา มันจะเห็นคุณค่าของมันนะ เป็นอริยทรัพย์

“ทรัพย์และอริยทรัพย์” ทรัพย์นี้เป็นทรัพย์สาธารณะ บุญกุศลนี้เป็นอริยทรัพย์
จากภายใน ตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้ อันนี้มันเป็นอมิส มันเป็นคราว มันเป็นอนิจจัง
มันหมดได้ แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติของเรา เห็นใหม่ อยากรู้ปัญญา นี้กำหนดพุทโธ พุท
โธ

นักเรียนนี้ ใครอยากเรียนเก่งๆ พุทโธ พุทโธ พุทโธ ท่องพุทโธไว้ถ้าจิตมันสงบ
เดี่ยวพอไปเรียนหนังสือนี้ยอดเยี่ยมเลย อยากรจะเรียนเก่งๆ แล้วท่องเข้าไป ท่องเข้าไป
แล้วมันหมดเลย เห็นไหม พุทโธนี้มันทำให้จิตมันสะอาด จิตมันมีกำลังของมัน ไปศึกษา
นะ เราจะศึกษาแล้วเราจะเข้าใจ

อ่านเพื่อความเข้าใจกับอ่านเพื่อให้ได้มากมันต่างกันนะ อ่านศึกษาเพื่อความเข้าใจ นี่เราสอบเมื่อไหร่ก็ได้ เพราะเราเข้าใจ เรารู้หมดละ อ่านได้มากเลย แต่เบลออกไปหมดเลย นี่มันไม่เป็นประโยชน์

ถ้าเรามากำหนดใจที่นี้ “วัดกับบ้าน” เห็นไหม เขาบอกว่ามันเกี่ยวพันกัน ถ้าเกี่ยวพันกันเป็นทางโลก แต่ถ้ามันเป็นทางธรรมนะ เราประพฤติปฏิบัติของเรา จิตใจของเรา ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมาเราจะรู้จริงของเรา

“บ้านกับวัด” นี้อยู่ด้วยกัน แต่ถ้าจิตใจเวียนตายเวียนเกิด เราเป็นฆราวาส เรามาบวชเป็นพระ นี่พระก็มาจากมนุษย์.. แต่เวลาเป็นพระขึ้นมามันก็มีสมณสาธูป พระควรทำตัวอย่างไร พระนี้ไปเห็นภัยในวิภวสงสาร จะเดินจงกรม นั่งสมาธิ ภาวนา เพื่อเอาจิตนี้รอดพ้นจากอำนาจของความรู้สึกของเราเอง

มาร เห็นไหม เวรกรรม เป็นความรู้สึกความนึกคิดนี้ มันครอบงำจิตเรา ครอบตัวพลังงาน แล้วตัวพลังงานนี้มันปลดเปลื้องจนเป็นอิสรภาพ มันเป็นความลึกลับ เป็นความมหัศจรรย์ที่โลกไม่รู้ไม่ได้ แต่ใจดวงนั้นรู้ได้ ใจดวงที่ประพฤติปฏิบัติ ใจดวงที่ปลดเปลื้องนี้ มันรู้ของมันได้ ถ้ามันไม่รู้ไม่ได้ มันปลดเปลื้องไม่ได้ มันเป็นปัจจัยตัดตังไม่ได้ เป็นสันติภูมิกอไม่ได้ มันพ้นจากทุกข์ไปไม่ได้ เอวัง